

आभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY
abhiyan.weekly@yahoo.com

हार्डीलाई www.abhiyanweekly.com.np गा पनि पढ्न सकिन्छ ।

वर्ष : ३६ / अंक : २१ / २०७५ पुस १३ ज्येष्ठ शुक्रबार / 28 Dec., 2018 / मूल्य रु. १०/-

खिसमसमा रमाए हिन्दुहरु

काठमाडौं । डिसेम्बर २५ खिस्टमस ढे रमाएर मनाए हिन्दुहरुलाई । जबकि इसाई धर्म मान्नेहरु हिन्दुका देवीदेवताहरूलाई सैतान भन्नेन, आलोचना गर्नेन र हिन्दुहरूसँगति तिकतान पोख्नेन । कुनै पनि चर्चामा गएर हेर, तिनका प्रार्थनापछि पाट्रहरूले गरेको प्रवचन सुने थाहा हुन्छ खिस्टियनहरू हिन्दुधर्मसँगति कतिसम्मको आलोचना गर्नेन ।

हिन्दुधर्ममात्र त्यस्तो धर्म हो, हिन्दुवादीमात्र त्यस्ता धार्मिक आस्थावान हुन जसले सबैधर्मसँगति सम्भाव देख्छन, सबै धर्मका पर्वहरूलाई खुशीसाथ मनाउने

>>> बाँकी ८ पेजमा

राप्रणा भन्दूः अब हिन्दुराष्ट्र आउँछ

काठमाडौं । राप्रणाले फागुन ७ गते देखि देश्यापी हिन्दु जागरण अभियानको तैयारी सकेको छ । स्वयम सभापति कमल थापाले मेती महाकालीसम्म पुगेर संगठन मजबुत बनाउने र कार्यकर्ताहरूलाई तैयार रहन निर्देशन गरेर फर्क्का छन । देश्यापी कार्यकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रममा अध्यक्ष थापाले हिन्दुराष्ट्र र संवेदानिक राजतन्त्रका बारेमा खुलेर प्रशिक्षण दिएका छन । हिन्दुराष्ट्र पुनर्स्थापना हुनुपर्छ, नभए खोसेर पुनर्स्थापना गरिन्छ भनेर

>>> बाँकी ८ पेजमा

नयाँ समिकरणले ओलीलाई संकट

काठमाडौं । सत्ताधारी दल नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको स्थायी समितिको बैठकमा पार्टीको दुई अध्यक्षमध्येका एक अध्यक्ष रहेका प्रधानमन्त्री केपी ओलीको व्यापक आलोचना भएको छ ।

तर, आलोचना हुँदूहुँदैपनि अध्यक्षद्वय ओली र पुष्पकमल दाहालको प्रतिवेदन अल्पमतमा पर्नाबाट भने जोगियो । स्थायी समितिका सदस्यहरूले पार्टीको भन्दा पनि सरकारको

आलोचना बढी गरेका थिए ।

गत मंसिर २९ गतेदेखि सुरु भएको स्थायी समितिको बैठकमा जम्मा ४७ जना सदस्यहरूले आफ्नो धारणा राखेका थिए भने ती मध्येका ३२ नेताले अध्यक्षद्वयको प्रतिवेदनको समर्थन गर्दै केही सदस्यहरूले वामदेव गौतमले पेश गरेको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेका सकारात्मक कुराहरूलाई समेत प्रतिवेदनमा समेतनु अध्यक्षद्वयलाई सुकाएका थिए । पार्टीका वरिष्ठ नेता माधव नेपाल, फलनाथ खनाललगायतका १६ जना नेताले भने प्रतिवेदनको पुर्नलेखनको माग गरेका भएपनि उनीहरूको कुनै सुनुवाई हुन सकेन । उनीहरूले प्रतिवेदनले वीर्धकालिन र अल्पकालिन लक्ष्य प्रष्ट पार्न नसकेको विधानबाट साम्यावाद हटाइएको निराशामात्र बोकेको र आजाको आवश्यकता अनुसार प्रतिवेदन नआएको आरोप लगाएका थिए । सो बैठकमा सबैभन्दा बढी आलोचना सरकारको प्रभावकारी र पार्टी नेतृत्वको कार्यशीलीका विषयमा भएको थियो । उनीहरूका अनुसार >>> बाँकी ८ पेजमा

यसरी कहिलेसर्तम चल्छ सरकार ?

काठमाडौं । समवेदना र शुभामना नबुझेने राष्ट्रपति कार्यालय, राष्ट्रपति र बलात्कारपछि हत्या भएको बालिकाको यौनाङ, लुगा धोएर प्रमाण गर्नु हुन्न भन्ने थाहा नपाउने प्रहरी प्रशासन भएसम्म यो देशमा शान्ति व्यवस्था, प्रगति हुनसक्दैन ।

यस्तो बैलामा पनि प्रधानमन्त्री आफुप्रतिको आलोचनालाई कहिले अरिगाल त कहिले बोले भने बुद्धिजीवी थर्चकै बस्तुन भनेर तिकतान पोख्नेन र उखान दुक्के शैलीमा बोलिहरून्छन भने त्यस्ता दुई तिहाइका प्रधानमन्त्रीप्रति दयामात्र गर्न सकिन्छ ।

सरकार छ भने अनुभूति जनताले पाउन सकेका छैनन । सरकार छ भने अनुभूव विदेशीले पनि गर्न पाउन छाडे । कन्दौलेन्सको साठो कन्याचुलेसन पठाएपछि इण्डोनेशियाले के भन्नायो होला नेपाल सरकारलाई ? कठे ओली सरकार, ९ महिनामै सफाचाट भयो । २७ जना सल्लाहकार पालेको नेपाल सरकारको यो दुर्भाग्य ।

सतर्कता केन्द्रले भुल्यो आफ्नो अधिकार

काठमाडौं । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको नेतृत्व गर्दै प्रधानमन्त्री बनेको केपी ओलीले अर्थमन्त्रालय, गृह मन्त्रालय अन्तर्गत रहेका महत्वपूर्ण विभागहरूलाई मन्त्रिपरिषद तथा प्रधानमन्त्रीको कार्यालय अन्तर्गत त्याएपछि त्यस्ता विभागहरूले आफ्नो नियमित काम छोडेको स साना काममासमेत अन्य निकायहरूलाई हस्तक्षेप गर्न थाएका छन । त्यस्को प्रत्यक्ष प्रमाण हो राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रले उठाएको दिइएको विज्ञापनको रकम उपलब्ध गराउन दबाब दिँदै आएको छ । पत्रपत्रिकाहरूले र अनलाइनहरूले संस्थाको विज्ञापन प्रकाशित गरेवापत केही रकम पाउँदै आएकोमा त्यस्री रकम पाउने पत्रपत्रिकाहरूको नामावलीसहित

विष्ट र चौधरीको उपचार गर सरकार

काठमाडौं । गत श्रावण १० गते कञ्जनपुरकी १३ वर्षीय निर्मला पन्तको बलात्कार गरी हत्या गरियो । हत्यामा संलग्न भएको भद्रै प्रहरीले निर्दोष व्यक्तिहरूलाई पक्राउ गरेर अपराध स्वीकार गर्न चरम यातना दिएको थियो । पक्राउ गरिएका व्यक्तिहरू दिलिप विष्ट, विशाल चौधरी र रावल थरका युवाले अपराध स्वीकार गरे भनेर प्रहरीले जानकारीसमेत गराएको थियो । तर प्रहरीको दाबी भूत सावित भयो । यातनाकै कारण आफूहरूले अपराध स्वीकार गरेको बताएपछि उनीहरूलाई रिहा गर्न प्रहरी बाध्य भयो ।

केही व्यक्तिहरूलाई प्रहरीले पक्राउ गरेपछि सरकारका मन्त्रीहरूले समेत पन्तका हत्याराहरू पक्राउ परिसकेको जानकारी दिएका थिए । त्यसरी जानकारी दिनेमा पहिलो व्यक्ति थिए उपप्रधान एवं रक्षामन्त्री इश्वर पोखरेल, मन्त्रीजस्तो जिम्मेवार पदमा बसेका व्यक्तिले हुचुवाका भरमा अभिव्यक्ति दिएको प्रमाणित भएको छ ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

केन्द्रीय सदस्यहरूले भालाई भ्रष्टाचारी भन्दै पदबाट हटाउन ४३ जना केन्द्रीय सदस्यहरूले पार्टीमा हस्ताक्षर नै बुझाएका थिए । पार्टीको केन्द्रीय सदस्यमा बसेका जिम्मेवार व्यक्तिले कुनै ठोस आधार र प्रमाणित नै कसैको चरित्र हत्या गर्ने गरी भ्रष्टाचारी भन्न मिल्छ ? कसैले भनेकै भरमा राष्ट्रसेवकहरूले पदबाट राजिनामा दिँदै हिँडने हो भने यो मुलुकमा केही पनि जोगिन सकैदैनन । व्यक्तिले कसैलाई भ्रष्टाचारी भनेकै भरमा राजिनामा दिने हो भने प्रधानमन्त्री केपी ओलीले समेत राजिनामा दिनुपर्ने हुन्छ उनलाई प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसले भ्रष्टाचार गरेको आरोप सङ्केतिका संसदसम्म लगाउँदै आएको छ । अन्य मन्त्रीहरूलाई समेत त्यस्तो आरोप लागिरहेको छ । भ्रष्टाचारी हो होइन भने निर्कोईल गर्ने निकायहरू छन । अखियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले छानविन गरी

>>> बाँकी ८ पेजमा

भ्रष्टाचारी प्रमाणित गर

काठमाडौं । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी सत्ताधारी दलसमेत हो । उसको स्थायी कमिटीको बैठकमा केही केन्द्रीय समितिका सदस्यहरूले केही व्यक्तिहरूलाई भ्रष्टाचारी भनि तत्काल पदबाट मुक्त गर्न पार्टी र सरकारलाई दबाव दिएका छन । नेपाल सरकारले नियुक्त गरेका व्यक्तिलाई विना आधार विना प्रमाण भ्रष्टाचारीको पार्टी लगाउने अधिकार उनीहरूलाई कसले दियो ? सरकारले नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणको अध्यक्षमा दिग्नवर भालाई ५ वर्षका लागि नियुक्ति गरेको हो । भा पहिला पनि नेपाल आयल निगमको कार्यकारी निर्देशक भइसकेका व्यक्ति हुन् । उनलाई आजसम्म भ्रष्टाचारको कुनै आरोप लगेको छन । त्यसैले केही ओली नेतृत्वको सरकार भन्दा अगाडिको सरकारले प्रतिस्पर्धाको मायामद्वारा प्राधिकरणको अध्यक्षमा नियुक्त गरेको थियो । एन

शेरबहादुर देउवा सरकारको पालामा ।

केही ओली नेतृत्वको सरकारले निर्वाचन घोषणा भएप्शवात गरिएका सबै राजनीतिक नियुक्ति एउटै बैठकाबाट खारेज गर्ने निर्णय गरपश्वात भालाई समेत हटाइएको थियो ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

रकम खुलाई पठाउन सतर्कता केन्द्रले दबाब दिँदै आएको छ । निजी क्षेत्रबाट सञ्चालन भएका र त्यसमा पनि साना लगानीका पत्रपत्रिकाहरूले विभिन्न निकायका विज्ञापनहरू प्रकाशित गर्ने गरेका छन भने साप्ताहिक पत्रपत्रिकाहरूले निजी क्षेत्रका बैंक, इन्सुरेन्स कम्पनीलगायत रसकारी कार्यालयहरूको विज्ञापन प्रकाशित गर्ने गरेका छन । राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रले आफूलाई अधिकार नै नभएको विषयमा हात हाल खोज्नुको उदेश्य के हो ? सतर्कता केन्द्रले आफैले कारबाही गर्न सप्ताहैन उसले भ्रष्टाचार भएको ठहर गरेमा अखियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा

>>> बाँकी ८ पेजमा

Sadist India's regional power myopia

Muhammad

THE growing impasse in India's regional relations shatters Indian myopia of becoming a potent regional power to dominate the South Asian region — a divisive design which is being thwarted by the emerging geopolitical culture wherein India finds itself in an isolation phase vis-à-vis Pakistan. China's long-term vision for capitalising strategic benefits of BRI is not limited to scholarships. Rather, it extends to allowing back and forth mobility of people between the BRI regions and the Chinese mainland. Not mistakenly, Moscow's tilt towards Islamabad and President's Putin endorsement of OBOR also perturb New Delhi. On the Doklam issue, China has justifiably warned India. These developments are glaring signs to exacerbate India's regional frustration.

South Asia has been most open through the Indian Ocean. For the greater part of its history, the prosperity and security of the sub-continent has been as dependent, maybe more so, on its maritime dimensions as on the continental order. The Indian Ocean is not a closed ocean, not landlocked like the Mediterranean, the Aegean, the Black Sea, or the seas near China around which other civilisations grew. Thanks to the predictable monsoons, the Indian Ocean did not have to wait for the age of steam to be united, unlike other oceans. Deep water sailing probably developed here first. The maritime domain, by definition, is a positive-sum one, and water transport has

historically been easier and cheaper than that by land. For a great part, therefore, southern Asia is maritime.

And throughout history, southern Asia was most prosperous and stable when its external connections to these regions flourished alongside its internal strength. This is very different from North-East Asia or northern Europe or North America, which were relatively isolated in history and unconnected to other regions for their security and prosperity for most of their past. All in all, therefore, the geopolitics of southern Asia has become more complex of late, and are now more unpredictable. Both these evolutions — of increasing outside great power involvement and interest, and of rising competitive dynamics between India on the one hand and Pakistan and China on the other — change the context in which southern Asian countries seek economic development, regional and sub-regional cooperation, and security.

Is India abandoning its tradition of non-alignment and tilting towards the United States and the West? Is Delhi tempted by President Donald Trump's new geopolitical construct, Indo-Pacific. The standoff between China, India, and Bhutan began because of India's sensitivity to Chinese building activity in the region. While the Doklam plateau is not Indian territory, activity in the region gives the Chinese access to the "chicken's neck" corridor that connects India to its remote northeastern states. The OBOR international

forum in Beijing has clearly exposed the fact that India's foreign policy in the past three years has gone into a tailspin. The China-Pakistan axis has isolated India in South Asia besides rendering it lonely in the world.

Not only Russian President Vladimir Putin has been attending the OBOR

"Modi fan club" coined the term "Modi Doctrine" to define the present Indian foreign policy and has even written a few books and articles to glorify it.

Pakistan is considered too important geopolitically and too consequential because of its size, Islamic weight, its role in developments in Afghanistan and Central Asia, not to mention

Is India abandoning its tradition of non-alignment and tilting towards the United States and the West? Is Delhi tempted by President Donald Trump's new geopolitical construct, Indo-Pacific. The standoff between China, India, and Bhutan began because of India's sensitivity to Chinese building activity in the region. While the Doklam plateau is not Indian territory, activity in the region gives the Chinese access to the "chicken's neck" corridor that connects India to its remote northeastern states.

international forum in Beijing, he seems to have objectively endorsed OBOR's global clout. What's more, despite increasing bilateral tensions with China, Japan has sent a delegation to Beijing. The current western diplomatic unity against Russia seems to be a tactical western designs. In reality, Europe and America cannot afford to live beyond a Russian reconciliation. Not only globally, but also within the region, India has isolated itself from others with its foreign policy. The oft-repeating claim about Modi's foreign policy success by his admirers is nothing but misleading. The

its expanding nuclear capacity. Pakistan is equally important for both US and China. Similarly Pakistan has entered into close cooperation with regional countries especially with the Central Asian Republics to meet its energy demands including KASA-1000 and the TAPI Gas Power Project. Pakistan is working with Iran in the provision of gas in a massive LNG gas project as well. Pakistan has well maintained IAEA's established nuclear safe guards as has been recently admitted by IAEA director general while speaking to a seminar held in Karachi.

Succinctly, New Delhi wanted to see a fragmented or a controlled Pakistan. Toward this end, it decided to work with any power that has a common interest. For the moment, that is the United States that could be serving the Indian interests in the region. But things are not going well for New Delhi as its evil designs are conversely working thereby cushioning a space for strategic harmony or canopy of Pakistan-China-Russia trajectory in the region. Indian frustration has become obvious. The culpable and obnoxious harassment of Pakistani diplomats in India serve sufficient evidence to India's frustration of regional isolation and its complete failure to hibernate the Kashmir issue from paying global attention.

The real test of Modi's foreign policy success does not lie in manufacturing evil designs against Pakistan but objectively lies in sponsoring such policies in the region which could promote peace, harmony and economic stability in its neighbourhood. But unfortunately, the all round efforts of Modi's administration remain obsessively engaged in pondering negative trajectories which are anti-thesis to peace and prosperity of this South Asian region. India's policies in Kashmir as recently admitted by the UN's Commissioner on Human Rights Zeid Ra'ad Al Hussein-richly speak about chaos and destabilization. The waning status of SAARC is also an alarming omen for New Delhi since it fosters no regional peace ventures.

INDIAN BLATANT VIOLATION OF INDUS BASIN TREATY

Perusing it further, the stubborn attitude of India towards international commitments clearly unveils its nefarious designs towards Pakistan. Since the ascendance of Modi to the Indian PM House, he has terribly escalated the lurking tensions by diverting the flow of western rivers (Indus, Chenab, and Jhelum), which is also tantamount to violation of IBT and international norms.

Pakistan has intelligently put forward her honest demands before the World Bank to establish a court of arbitration to address the misunderstandings between the two neighbours. India agreed and demanded the appointment of a neutral expert, causing a deadlock.

Therefore, being stuck in a perpetual conventional threat of war over political pitfalls of the dam controversy, Pakistan has intelligently put forward her honest demand before World Bank to establish a court of arbitration to address the misunderstandings between the two neighbours. At the same time, India agreed and demanded appointing a neutral

expert — to cause a deadlock. World Bank initially gave assent to both the demands but India objected to the fallacy of the process of appointing two parallel processes. Therefore to defuse tensions, World Bank adopted a stance of taking a pause and asked both the parties involved to settle their dispute through bilateral avenues. World Bank provided the justification of this act by writing a letter to both nuclear armed nations which maintains, "We are announcing this pause to protect the IWT and to help India and Pakistan to consider alternative approaches to resolving conflicting interests under the treaty and its application to two hydroelectric power plants. This is an opportunity for the two countries to begin to resolve the issue in an amicable manner and in line with the spirit of the treaty rather than pursuing concurrent processes that could make the treaty unworkable over time. I would hope that the two countries will come to an agreement by the end of January."

The posture adopted by

the World Bank entirely follows the suit of the Indian argument. On the other hand, World Bank has skilfully avoided repairing the strained relations of India and Pakistan by putting all the responsibilities of reconciliation and peaceful deliberations on the shoulders of the embittered rivals. The careful analysis of the ongoing scenario brings many questions to the spotlight. Why has the World Bank closed its eyes on the lurking dangers emanating from the notorious IBT? And why is World Bank offering deaf ears to Pakistan's genuine demand of appointing a mediator to solve this issue according to the terms of IBT's terms and conditions?

The recently updated factsheet reveals that India is deliberately violating the international norms and describing Kishanganga Hydroelectric Project (KHEP) as a storage work for power generation only. However, Pakistan has rationally and lawfully maintained and proved her stance that Indian design of KHEP will divert water from

Neelum River into the Bonar Madmati Nullah. The bottom line is that India is violating Article 111(2) of IBT which clearly specifies that the entire flows of western rivers belong to Pakistan. The Article 4(6) of IWT also safeguards the natural flow of the rivers and India is violating this article as well.

Pakistan is crucially involved in this issue owing to its importance. Pakistan, being an agrarian economy, relies heavily on Indus river tributaries because they are vital for sustainable livelihood, food security and economic conditions.

Moreover, India's aggressive attitude towards Pakistan has further escalated the frosty ties between the two neighbours over the issue of the disputed Kishanganga dam. Indian Prime Minister Narendra Modi has openly threatened to launch a water war against Pakistan.

The World Bank has postponed the involvement for time being and referred it back for bilateral settlement. But that did not work. It is therefore high time for World Bank to realise its responsibilities, being the guarantor of the treaty, and must step up for the resolution of the issue. The World Bank should discharge its obligations under the IBT by taking the rational demand of Pakistan for the appointment of arbitration.

India has stood firmly controvert to Pakistan's demand to appoint a neutral expert to bring a halt to the upcoming political wrangling

Narendra Modi, a hardliner Indian Prime Minister, has kicked off the disputed 330 MW Kishanganga hydropower station on 20th May. Woefully, this hydroelectric power plant is built on Kishanganga River which is a feeder and confluent to river Jhelum; popularly known as Neelum in Pakistan. The formation and official commencement of the aforementioned dam by India is a blatant violation of Indus Basin Treaty (IBT-1960) and the international junctions of bilateral treaties.

Not only this, India has stood firmly controvert to Pakistan's demand to appoint neutral expert to bring a halt to this emerging political wrangling. History is witness to the fact that Pakistan has always made efforts for the peaceful resolution of Kishanganga project on Neelum River and 850 MW Ratle dam on Chenab River.

It is worthwhile to mention too that despite coordinated sessions of talks between India, Pakistan and World Bank's guarantor of the IBT-mediation, India has continued her bid to inaugurate and complete the disputed project which started in 2009.

राजतन्त्र जिन्दावाद किन नभन्ने ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

घरघरबाट निस्केर परिवर्तन खोजेका हामीले हो । आज हामी हालत के छ, बिगत १३ वर्षमा सत्ता परिवर्तन गय्यो, हामी जीवनचक्र किन परिवर्तन हुनसकेन ?

परिवर्तन भयो त, नेता र तिनका आफन्त, प्रभावशाली कार्यकर्ताको जीवन परिवर्तन भएको छ । तिनका गालामा रागत र तिनका खानपानमा परिवर्तन भएको छ । भोपडीबाट महलमा पुगेका छन, साइकलबाट पजेरोमा उक्लेका छन । जो पदमा छन, तिनीहरू हेलिकोप्टर, जहाज चढ्छन, बुलेटप्रुफ गाडी सयरमा शयर गर्छन ।

परिवर्तन केही भएन आमनागरिकको जीवनयापनमा । उनीहरू करमाधि कर तिरिहेका छन, तिनको जीवनमा सामान्य सुधारसमेत आएको छैन । बाढी, पहिरो, भूकम्प पीडित अहिले पनि व्यातिएको त्रिपालमुनी सिउ सिउ गरेर ज्यान बचाइहेका छन । पहाड, तराई, हिमालमा सामान्य ओखेती छैन, परिवर्तनका अगुवाहरू उपचार गर्न विदेश पुग्छन । परिवर्तन नेतालाई आयो, जनतालाई आएन । जब जनताले परिवर्तनको हक पाउन्न भने ती जनताले राजा आउ देश बचाए भन्नु जानैपर्याय, गए । नेतानन्त्रको अन्याय र अत्याचार खेपिरहेका जनताले राजतन्त्र जिन्दावाद किन नभन्ने ?

एउटा राजा हटाएर हजारौ राजा जन्माइएछ । विकन्द्रीयकरणका नाममा संघीयता ल्याएर सिंहदरवारदेखि

गाउँतहसम्म राजैराजा जन्माइयो । हजारौ हजार राजा यो देशले धान्न नसक्ने भो । यी सबै राजालाई पाल्दा पल्दा जनताको हाड्छाला भइसकेको छ, अर्थे यी हजारौ राजालाई किन पालिरहने ?

न यी राजाहरू देशका लागि काम लागे, न जनताका लागि । राष्ट्रपतिले न देश सोचे, न देश बोले । सरकारले न माटो बोले, न माटोको रक्षा गरे । देश मिनियासमेत नबोले सरकार, ससद, राष्ट्रपति जनताले पीठमा किन बोकिरहने ? यस्ताको भारी बिसाउनु नै राम्रो । जनताले जनताका लागि जनताद्वारा गर्न शासन प्रजातन्त्र हो भने अब्राहम लिंकनले भनेका थिए । नेपालमा त नेताले, नेताका लागि, नेताद्वारा जनतामा कहर बनेर चलाउने शासन पद्धति पो बन्यो लोकतन्त्र । यो लोकतन्त्र हाइन, लूट तन्त्र हो । लूटन्त्र फालेर अब एकताका प्रतीक राजतन्त्र जिन्दावाद भन्ने बेला भयो । सबै मिलेर राजतन्त्र जिन्दावाद किन नभन्ने ?

जति अबेर भयो उति देश र जनताका लागि संकटमात्र बढ्ने छ । यद्यपि शासन दलहरूले नै गर्न हो, राजतन्त्र त एकताको मौलामात्र हो । मौलाबिनाको तन्त्र र अभिवाक बिनाको परिवर्जनस्तो बनेर जनताले बस्नु थप समस्या निर्णयाउनु हो । पिलो जति छिटो निचोन्यो, उति छिटो सन्चो हुन्छ ।

राजतन्त्रको बिकल्प रहेन किनकि लोकतन्त्रको कुरा गर्नेहरूले बहुमतको कुरा नगरे भयो । पूर्वराजासँग भेटनमात्र जसरी जनता ओइरिएका छन, त्यो देखेर लोकतन्त्रका नाइकेहरूलाई ज्ञात भएको हुनुपर्छ कि

तिनले जनताको, देशको दोहनमात्र जरे । जनताले दिएको प्राविधिक बहुमतले माखो पनि मार्न सक्दैन । जनताको विश्वास गुमाएकाहरू भनेका राजनीतिक नेताहरू हुन त्रसले देशमा भ्रष्टाचार र अनीतिमात्र फैलार ।

एकपटकका लागि मात्र हो । नेकपाको सूर्य चम्किलो थियो, भ्रष्टाचारको बादलले ढाकिसकेको छ । नेकपा लूटबादी पार्टीमा परिणत हुनुपर्गेको छ ।

दुई तिहाइको निकै फुँझकी लाउँछन प्रधानमन्त्री ओली र अर्का अध्यक्ष प्रचण्ड । ज्ञानेन्द्र शाह जता जान्छन, उतै जनताको लर्को देखिन्छ, माहुरीको रानु भुमिएँ भुमिन्छन, त्यो कति तिहाइ ?

बहुदल टाउको गने व्यवस्था हो भने टाउको गन, तिमीले पाएको मत भन्दा कति भिन्न छ, कति ज्यादा छ, कति एकतावद्ध र अनुशासित छ त्यो भीड । तिमीले गन पनि सक्दैनौ ।

जुन दृश्य सुदूरपश्चिममा देखियो, मध्य पश्चिममा देखियो, पूर्वोञ्जल र मध्यमाञ्चलमा देखिने गरेको थियो, यतिबेला ज्ञानेन्द्र शाह पोखरा पुगेका छन, २ किलोमिटर लामो लाइनमा राजालाई भेटन आएको जनसमूह हेर, यो

कति तिहाइ हो ?

हिम्मत छ, यसरी जनतामा जाने जननेताहरू ? सेना, प्रहरीको धेरावन्दी नभएर कोठाबाट निस्कन नसक्नेहरू आफूलाई लोकवादी भन्छन, लोकमा जाने, लोकका कुरा सुन्ने, नियम कानुन र असल नागरिकको जीवन बिताउने ज्ञानेन्द्र शाह लोकवादी कि तिमी कानुन मिच्ने, अनियमितता गर्ने, भ्रष्टाचारमा आहाल बस्ने, अपराधीलाई सरक्षण गरेर कमिशनमा रमाउने लोकवादी ?

लोकतन्त्रमा लोक देखिनु पर्छ कि लोकको मत लिएका नेतामात्र देखिने हो ? लोकतन्त्रमा लोकको

करोडको गाड, डेढ अर्बको हेलिकोप्टर, मन्त्रीदेखि प्राङ्गसम्मको नियुक्तीमा कोटा । हरेक तह र तापामा सिंडिकेट चलाएर चलेको पद्धति लोकतन्त्र भनेर कहिलेसम्म ढाँट्ने ?

कवि प्रकाश शायमिले लेखेका छन- राजदूत हुन धूस, सेना प्रमुख, प्रहरी प्रमुख, सिपाही हुन धूस, आयल नियमदेखि नेपाल एयरलाइसमा नियुक्त हुन धूस, एयरपोर्टको पार्किङ, पसल राखन धूस, नगरप्रहरीदेखि प्रधानमन्त्रीसम्म धूसैधूस । यो धूसमा चलेको तन्त्रलाई लोकले लोकतन्त्र भनिनुपर्ने, लोकतन्त्र मानिनुपर्ने ? यस्तो व्यवस्थामा न विधि छ, न लोकलज्जा, सत्तामा पुगेपछि जे गरे पनि छुट हुने पनि लोकतन्त्र हुनेरहेछ ।

अब त सबैचका निकायहरू, सर्वोच्चका न्यायाधीशसमेत पार्टीका भागबण्डामा नियुक्त हुनथालेपछि कसरी लोकतन्त्र सबैधानिक हुनसक्छ ? यो लोकतन्त्र त पार्टीमय भएन र ? पार्टीमय तन्त्र भनेको जंगलराज हो । अहिले नेपालमा जुन तन्त्र चलिरहेको छ, त्यो सविवानको व्यानर भुउड्याएर चलेको जंगलराज हो । यो त श्री ३ जंगबहादुर राणाको भन्दा पनि गएपुजेको शासन हुनुपर्गेको छ ।

तुनै संस्था, कुनै राज्यसञ्जाल नियममा चलेको छैन । राजनीतिक प्रभाव र दबाव भएपछि हत्यारा, बलात्कारी, तस्कर, माफिया, गुण्डा कसैलाई कानुन लाएन । अदालतले समेत धमाधम यस्ता अपराधीहरूलाई छिडरहेको छ र सरकार ज्ञानमारालाई समेत माफी दिइरहेको छ । यसकारण पनि पद्धति राम्रो हो, पद्धतिलाई राजनीतिकरण गरेर कलंक लगाइरहेका छन । यो कालखण्ड, नेकपाको शासनकाल, कलंकपूर्ण शासन हो । टुक्रा हालेर चल्ने शासन शायद यस्तै हुन्छ । कानुन व्यवस्था मजाक बनेको छ ।

शायद यहीकारण आमनागरिक ज्ञानेन्द्र शाह जता जान्छन, उतै भुमिन थालेका छन । राजा आउ देश बचाउ भन्न थालेका छन । राजतन्त्रको माँग गरिरहेका छन । अब पनि राजा र हिन्दुराष्ट्रलाई स्थाननदिने हो, सम्मान नगर्न हो भने नेपालको राजनीतिले यु टर्न लिनसक्छ । चेताना भया ।

पुनर्निर्माणसम्बन्धी फोटो प्रदर्शनी

काठमाडौं । ०७२ वैशाख १२ को भूकम्प र त्यसपछिका परकम्पले पुन्याएको क्षतिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी फोटो प्रदर्शनी सुरु भएको छ । प्रदर्शनीको उद्घाटन राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुशील ज्ञावालीले गरे ।

ज्ञावालीले फोटो प्रदर्शनीले भूकम्पपछि पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनाका क्षेत्रमा भइरहेका वास्तविक काम जनतासमक्ष पुन्याउन थप सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गरे । पुनर्निर्माण हुने धरहरा परिसरमा भूकम्प, राहत, उद्घार, पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी भएका गतिविधिलाई समेटे संग्रहालय राख्ने योजना रहेको उनले बताए । फोटो, भिडियो, अडियोलगायतले नेपालमा भूकम्पपछि क्षेत्रमा भइरहेका वास्तविक काम जनतासमक्ष पुन्याउन थप सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गरे । पुनर्निर्माण हुने धरहरा परिसरमा भूकम्प, राहत, उद्घार, पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी भएका गतिविधिलाई समेटे संग्रहालय राख्ने योजना रहेको उनले बताए ।

काठमाडौंको बबरमहलस्थित नेपाल आर्ट काउन्सिलमा जारी प्रदर्शनी १३ पुसम्म चल्नेछ । राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको आयोजना, युरोपियन युनियनको सहयोग र फोटो पत्रकार कल्ब, नेपाल (पिजे कल्ब) को सहकार्यमा फोटो प्रदर्शनी आयोजना गरिएको हो ।

चार खण्डमा विभाजित प्रदर्शनीमा भूकम्पप्रभावित जिल्लाका गरी करिब एक सय फोटो राखिएका छन् ।

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित डीटी ग्राहांस

- ISI स्टाइर्डको नियंत्रण बाहिर रख्न रोटी भौजपाइ
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग मर्न र सिलिंगिंग सिल
- कम्प्युटर प्राविधिकरण वाल्यो लाइन, टौलमा सोहै आना दुवाक हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्धत्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

ହୃଦ୍ୟକା ଭରମା ଅନୁସନ୍ଧାନ

पछिल्लो समयमा अपराधका घटनाहरूमा बृद्धि भएका छन् । विगतमा समयमा भन्दा पछिल्लो समयको ४/५ महिनाभित्रैमा अधिल्ला वर्षहरूमा हुने गरेको अपराधका घटनाभन्दा बढी घटना घटनु निश्चयपनि दुखलाएदो विषय हो । नेपाल सरकार र प्रहरी प्रशासनले आजसम्म घटना बढनुका बेरेमा कुनै अध्ययन गरेको छैन । पछिल्लो समयमा राजनीतिक दबाव र प्रहरी प्रशासनको कमजोरीका कारण घटनामा बृद्धि भएको छन् । प्रहरी प्रशासनले निष्क्र कर्तव्यमा अनुसन्धान गर्नु पर्नेमा राजनीतिक दबाव र पार्टीगत दबावका कारण प्रहरी प्रशासनले निष्क्र स्थापा अनुसन्धान नै गर्ने गरेको छैन । उदाहरणका लागि लिन सकिन्छ कञ्चनपुरकी निर्मला पन्तको बलात्कार र हत्या तत्कालिन अवस्थामा जिल्ला प्रहरी कार्यालय कञ्चनपुले सक्रियता नदेखाएको र भएका प्रमाणहरू समेत प्रहरीले नै नष्ट गरेको प्रहरीमाथि आरोप लागेको छ । पन्तको हत्यामा संलग्न भएका अपराधीहरूलाई पक्राउ गरी कानुनी दायरामा ल्याउन ग्रुह मन्त्रालय र प्रहरी संगठनले विभिन्न समितिहरू गठन गरेपनि त्यस्ता समितिहरूले अपराधीको सुइकोसम्म पाउन नसकेको हुनाले यो घटनाले प्रहरी संगठनमाथि नै कलाकको टिका लागेको छ ।

गृह मन्त्रालयले गठन गरेको उच्चस्तरीय आयोग र नेपाल प्रहरीले गठन गरेका समितिहरूले नै प्रहरीले नै प्रमाण नष्ट गरेको अनुसन्धानको प्रतिवेदन गृहमन्त्री र प्रहरी प्रमुखहरूलाई बुझाइसकेका छन् । त्यही प्रतिवेदनका आधारमा गृह मन्त्रालयले तत्कालिन कञ्चनपुर जिलल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रमुख एसपी डिल्लीबाहादुर विष्ट र एक प्रहरी निरीक्षक जगदिश भट्टलाई सेवाबाट बर्खास्त समेत गरेको छ । उनीहरूमाथि प्रमाण नष्ट गरेको र चरम लापरबाही गरेको आरोप लागेको भएपनि उनीहरूलाई भविष्यमा सरकारी जागीरको लागि अयोग्य नठहरिने गरी बर्खास्त गरिएको हुनाले त्यहाँ शंका गर्ने धेरै आधारहरू भेटिएका छन् । खास अपराधीहरू पक्राउ गरी कानुनी दायरामा ल्याउनुको बदला प्रहरीले निर्दोष व्यक्तिहरूलाई पक्राउ गरेर यातना दिँदै अपराध स्वीकार गर्न बाध्य पार्नु न्यायसँगत हुँदैन । धटनाको सत्यतथ्य बाहिर ल्याउनुको बदला निर्दोष व्यक्तिहरूलाई पक्राउ गरी अपराध स्वीकार गर्नु बाध्य पारिनुले अपराधीहरूलाई सुधाऊ पुने भएकाले अविलम्ब प्रहरीले त्यस्तो कार्य बन्द गर्नुपर्दछ । प्रहरीले गर्ने अनुसन्धान त्रुटीपूर्ण हुने र प्रहरीले अनुसन्धानको हचुवाका भरमा प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने गरेको आरोप प्रहरीमाथि लाग्दै आएको छ ।

कञ्चनपुरकै घटनामा संलग्न भएको भद्रै प्रहरीले पछिल्लो पटक पक्राउ गरेका
विशाल चौधरीलाई प्रहरीले पुषु ७ गते रिहा गरेको छ । विभिन्न व्यक्तिको डिएनए
परीक्षण गरिएपनि आजसम्म करैको डिएनए नमिलेको हुनाले पक्राउ गरिएको
व्यक्तिलाई छोडने गरिएको हो यसभन्दा पहिला पनि कञ्चनपुरकै दिलिप विष्टलाई
समेत पक्राउ गरी यातना दिए अपराध स्वीकार गर्न प्रहरीले बाध्य पारेको थियो ।
विष्टले डर, त्रास र यातनाका कारण आफूले अपराध स्वीकार गर्नुपरेको बताएका
थिए भने चौधरीले समेत त्यस्तै बयान दिएका हुनाले प्रहरी संगठनको बदनामी
भएको छ । निर्दोष व्यक्तिलाई पक्राउ गरी यातना दिए अपराध स्वीकार गर्न
लगाउनु प्रहरीको अपराधपूर्ण कार्य हो । विशाल चौधरीले आफूलाई प्रहरीले डर
त्रास देखाएपछि आरोप स्वीकार गर्न बाध्य भएको भद्रै आफूलाई मानसिक यातना
समेत दिएको बताएका छन् । रिहा भएपछि चौधरीले प्रहरी कार्यालयमा प्रहरीले
यातना दिएको बताएका छन् । यसरी एउटा निर्दोष व्यक्तिलाई पक्राउ गरी आफूले
गर्दै नगरेको अपराध स्वीकार गर्नु बाध्य पारिनु ढण्डनीय कार्य भएकाले यातना दिने
प्रहरीलाई पक्राउ गरी काननी कारबाही गरिन आवश्यक छ ।

मुलुक संघीयतामा गइसकेको भएपनि पछिल्लो समयमा संघीयताका धर्म र मर्म अनुसार काम हुन सकेको छैन । प्रदेश सरकारहरू भएपनि उनीहरू समेत निरिह जस्ता भएका छन् । आफानो प्रदेशमा भएका जनन्य अपराधका बेरेमा समेत प्रदेश सरकारहरूले केही बोल्न सकेका छैन । न्याय मान्ने व्यक्तिहरूलाई गोली हानिएको छ । निर्मलालाई न्याय चाहियो भनेर उनका बाबुआमा सहित कञ्चनपुरबासीहरू आन्दोलनमा रहेका भएपनि उनीहरूले आजसम्म न्याय पाउन सकेका छैन । विभिन्न संघ संगठन, मानव अधिकारकर्मीहरू समेतले पन्त परिवारलाई न्याय देउ भनेर आवाज उठाईरहँदा समेत नागरिकले न्याय नपाउनु विडम्बनाको कुरा हो । न्याय मान्न के अब जनताले ज्यान नै गुमाउनुपर्ने हो भने प्रश्न समेत उच्चिएको छ । गोरखा फुजेलका नन्दप्रसाद अधिकारीले आफाना छोरा कृष्णप्रसाद अधिकारीको हत्यामा संलग्न भएकाहस्त्याधि कानुनी कारबाही होस भने माग गर्दीगर्दै ज्यान नै गुमाउनु पत्तो भने कृष्णप्रसाद अधिकारीकी आमा गंगामाया अधिकारी अहिले पनि वीर अस्पतालको वेडबाटै न्याय मागिरहेकी छिन् । उनीसमेत अनसनमा बरेको छिन् । यसरी सार्वभौमसत्ता सम्पन्न भनिएका जनताले आफानो सरकारसँग न्याय मानुपर्ने र न्याय मादा मादै ज्यान नै गुमाउनुपर्ने अवस्थालाई कमरी कानुनी गज्ज भनिन्छ ?

कसरा कानुना राज्य भानछ !
 प्रत्येक नागरिकले बाँच्न पाउने नागरिकको नैसर्गिक अधिकार हो त्यो अधिकारको रक्षा सरकारले गर्नुपर्दछ के अहिले नेपाल सरकारले नागरिको बाँच्न पाउनु अधिकारको रक्षा गरिरहेको छ त ? राजनीतिक दलका कार्यकर्ताहरू अपराधमा संलग्न भए उनीहरूमाथि भरिसक्य प्रहरीले अनुसन्धानकै गर्दैन गरिहाले पनि भारा टार्नेमात्र गर्दछ जनताले प्रहरीमाथि त्यही आरोप लगाउदै आएकोले कानुन सबैको लागि बराबरी भने सिद्धान्त अनुसार सरकार अधि बढनुको विकल्प देखिएन भन्ने हामीले ठानेका छौं ।

ओली सरकार आफ्नो धरातल हेर्ने कि ?

• देवेन्द्र चडाल

devendrachudal@gmail.com

यसरी विश्वका धेरै देशहरू धर्मकै नामबाट सञ्चालन हुँदै आएकोमा किन र के कालागि विश्वको एकमात्र हिन्दुराष्ट्र नेपाललाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषण गरियो ? त्यसको जवाफ जनताले किन नपाउने ? नेपालमा १९ प्रतिशत बुद्धिष्ठ, ४.४५ प्रतिशत इस्लाम, किराँत १.४ प्रतिशत अन्य धर्मावलम्बीहरू रहेका छन्। क्रिश्चियन धर्मावलम्बी ० रहेकोमा त्यही धर्मलाई उचालेर हिन्दु धर्मको विनास गरी पार्टीगत स्वार्थ र व्यक्तिगत स्वार्थ पूरा गर्न राजनीतिक दलका नेताहरू नै सक्रिय हुनु भनेको उनीहरू विदेशी दललाई हन् तै हों। केही पारिज्ञान मल्कहरूको विकै

जब तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीय एकीकरण भयो त्यसबेला देखि क्रिश्चयन धर्म स्वीकार गर्न जनतालाई उक्साउने काम भयो । नेपाल कम्पुनिष्ट पार्टीका दुई अध्यक्ष मध्येका एक अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले त पटक पटक सामनीहरूको धर्म भनेको हिन्दुधर्म र हामी हुनु नै हो । कही पाईचमा मुलुकहरूल निक पहिला देखि नै नेपाली जनतालाई भिडाएर आफनो स्वार्थ पूरा गर्न खोजीरहेका थिए । त्यसलाई माओवादी जनयुद्धले गोडमेल गयो, क्रिश्चयनहस्को डलरमा विकेर नेपालजस्तो विश्वको एकमात्र हिन्दुराष्ट्रलाई क्रिश्चयन राष्ट्र बनाउने उद्देश्यले राजनीतिक दलका देवादाम र आपात्काम संपर्कमा भै लागेको हो ।

कम्युनिष्टहरूको धर्म भनेको क्रिश्चियन नै हो भने उदघोष गरेका छन्। त्यसैको परिणामस्वरूप विश्वका कुनै मुलुकमा गर्न नदिएको एसिया प्यासिफिसको सम्मेलन नेपालमा गर्न दिएर सत्ताधारी दल र सरकार आलोचनाको पात्र बनिरहेको छ। सत्ताधारी दलका वरिष्ठ नेताहरूदेखि लिएर सरकार र संसदको उपस्थिति त्यहाँ हुन र संहायोजक सरकार र संसद सचिवालय बन्नु सम्पूर्ण नेपाली जनताको अपमान हो। आयोजक संस्थाले प्रधानमन्त्री केपी ओलीलाई १ लाख डलरको पुरस्कार दिएको घोषणा गरिएपनि त्यो पुरस्कार होइन व्यक्तिगत रूपमा दिएको बविस्स सै हो। आयोजक संस्थाले विभिन्न प्रक्रियाहरू पूरा गरेर पुरस्कार दिने गर्दछ तर त्यहाँ त्यस्तो केही भएको थिएन। एकजना महिलाले आफूसँग ल्याएको पैसाबढी भएपछि सम्मेलन गर्न सहयोग गरेको र स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूलाई समेत सम्मेलनमा उपस्थित हुन उर्दौ जारी गरेको प्रधानमन्त्री ओलीलाई पुरस्कार दिएकी हुन। सम्मेलनको लागि सरकारले १३ करोड रुपैयां खर्च गन्यो त्यसको बदला पायो एक करोड अनि त्यक्तीएक करोड पाएको भन्दै सत्ताधारी नताहरू र अप्रत्यक्ष रूपमा सरकार न लागाउँ दुनाले हिन्दुधर्ममाथि प्रहार भएको छ।

नेपाललाई सम्पूर्ण हिन्दुहरूको पवित्र तिर्थस्थल बनाउन सकेको खण्डमा नेपालको विकास हुन कुनै समय नै लाग्दैन। नेपालमा रहेका हिन्दु र बृद्धिष्ठहरूका पवित्र तिर्थस्थल श्री पशुपतिनाथ, सगरमाथा, लुम्बिनीजस्ता पवित्र स्थलहरूलाई विकास गरी सम्पूर्ण हिन्दु धर्मावलम्बीहरूले एकपटक नेपालको भ्रमण गर्नेपर्न सन्देश नेपालले विश्वभरमा फैलाउन सकेको खण्डमा हामी नेपाली जनतालाई पैसाको पनि खाँचो पर्दैन र हाम्रा युवायुवतीहरूले खाडी राष्ट्रमा रगत बगाउन समेत जानु पर्दैन तर, खोई त्यो साँच ? भएका संरचनाहरूलाई समेत ध्वस्त गरेर देशको विकास गर्दछु भन्ने सपना देख्नुबाहेक अन्य केही हुन सक्दैन। वर्तमान नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको नेतृत्वले सरकारले समेत जनताले आशा गरेखै कामहरू गर्न सकिरहेको छैन। नेकपाभित्र विस्तारै भुसको आगो भैं आगो सलिङ्कै गएको छ। दुई अध्यक्ष मध्येका एक प्रधानमन्त्री केपी ओलीको मात्र स्थायी समितिका बैठकमा विरोध हुनु तर अर्का अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालप्रति सदस्यहरू नरम हुनाले के संकेत गर्दछ ?

आन त्यहारक कराउ पाएका भन्न सत्ताधारी
दलका समर्थकहरूले तुला तुला डंक पिटनुको
कुनै अर्थ छैन । पैसा हुनेले पैसा नहुनेलाई
जहिलेसुकै पनि बक्सीस दिन सकदछन
त्यसैले हा जान मुनले हाम्रा प्रधानमन्त्रीलाई
बक्सीस दिएकी हुन ।

नेपाली जनतालाई थाहै नदिई मुलुकलाई
धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरिएपछि नेपाल
विदेशीहरूको चलखेल गर्न थलो बनेको छ ।
विश्वको धेरै देशहरू धर्म सापेक्ष रहेका भएपनि
विश्वको एकमात्र हिन्दु राष्ट्र नेपाललाई
किन धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरियो भनेर
कसैले सही जवाफ दिन सकिरहेका छैन ।
अहिलेपनि विश्वका ४५ वटा देश धर्म सापेक्ष
राष्ट्र रहेका छन भने विश्वका ७७ वटा राष्ट्र
क्रियिचयन धर्ममा विश्वास राख्ने देश छ भने
यसैगरी ४५ वटादेश मुस्लिम धर्ममा विश्वस
राख्नेछ । ९ राष्ट्रमा बुद्धिष्ठ र उटा देश
झुजरायमा यहदी धर्म स्वीकार गरिएको छ ।

१० तुला को रकमा १५७ ।

गिरिजाप्रसाद
कोइरालाको महत्वकांक्षालाई कसरी मलजल
गरे ? उनीहरूले पहिले राष्ट्रपति बनाउने
भन्दै कोइरालालाई राजसंस्थाको विरुद्धमा
प्रयोग गर्न सफल भए जब राजसंस्थाको
उन्मुलन गरियो अनि वामपन्थीहरूले तिनै
कोइरालालाई धरापमा पारिदिए । मुलुकलाई
गणतन्त्र घोषणा गरिएपछि तत्कालिन राजा
ज्ञानेन्द्रले त्यसलाई सहर्ष स्वीकार गरि
राजदरबार हाँसी हाँसी त्याग गर्दै भनेका थिए
जनताको नासो आज जनतालाई नै सुमिपिएको
छु, भनेर । उनले राजदरबार त्यागेर हिडेपनि
गणतन्त्रको विपक्षमा केही गरेका नभएपनि
स्वयम प्रधानमन्त्री र सत्ताधारी दलका नेताहरू
पूर्वराजालाई धम्क्याउँदै आएका छन ।
पूर्वराजा जहाँ जहाँ जान्छन त्यहाँ जनताको
स्वःस्फूर्त रूपमा तुलो मात्रामा उपरिथित हुने
गरेकोले त्यसलाई औली नेतृत्वको सरकार र

सत्ताधारी दलले सहज रूपमा लिन नसक्नु भनेको लोकतान्त्रिक व्यवस्थाकै धज्जी उडाउनु हो । कम्युनिष्ट सरकारले जनताको चाहनानुसार काम गर्न नसक्नु र जनता दिनहुँ संकटमा पर्दै गएपछि जनताले पूर्वराजालाई गुहार्नुबाहेक अन्य विकल्प उनीहरूसँग छैन । वापमन्थीहरूले निर्वाचनको बेला जनतासामू गरेका प्रतिवद्धताहरू आजसम्म पूरा भएका मात्र होइन एउटा पनि लागूसम्म भएका छैनन । जनताले सत्तामा कर्सैलाई पुऱ्याईदिनु मात्र लोकतान्त्रिक व्यवस्था होइन । जनताको जिउ धनको रक्षा हुन सकेको छैन । मुलुक चरम आर्थिक संकटमा फस्दै गएको छ । हजारौ हजार युवाहरू रोजगारीको लागि विदेशिन बाध्य भएका छन तर ओली नेतृत्वको सरकारले निर्वाचनका बेला जनतालाई दिएको प्रतिवद्धता विपरित युवाहरूलाई बैधानिक रूपमा विदेश पठाउँदै आएको छ । आफैनै देशमा रोजगारीको सिर्जना गरी युवा जनशक्तिलाई देश विकासको कार्यमा लगाउनुपर्नेमा त्यसो हुन सकिरहेको छैन । सरकारले राज्य सञ्चालन समेत एकतर्फी ढङ्गले गरिरहेको छ । संघीय संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेस आफैभित्र रूमलिएको समयमा प्रधानमन्त्री सर्वशक्तिमान हुने गरी अन्य मन्त्रालय अर्न्तगत रहेको महत्वपूर्ण विभागहरू समेत प्रधानमन्त्रीको कार्यालय अर्न्तगत ल्याइएको छ भने मन्त्रीहरूको अधिकार समेत कतौटी गरिएको छ । यो सबै अवस्थालाई हुर्दा कम्युनिष्ट नेतृत्वको सरकारले एक दलीय तानाशाही लादन खोजेको जस्तो देखिएको छ । आजका जनता २१ औं शताब्दीका भएका हुनाले मुलुकमा एकदलीय व्यवस्था लागू गर्न सक्ने सम्भावना न्युन रहेको छ ।

प्रधानमन्त्रीले बेला बेलामा आफूलाई सुरक्षा निकाय, अदालत र कर्मचारीतन्त्रले नटेरेको अभिव्यक्ति दिँदै आएका हुनाले उनको निरीहता प्रष्ट भएको छ । भण्डे दुई तिहाई भन्दा बढीको संसदमा समर्थन प्राप्त कार्यकारी प्रधानमन्त्रीले मलाई कसैले टेरेनन भन्नु किंतु उचित हुनेछ ? मुलुकको कार्यकारी प्रधानमन्त्री भएका नाताले उनले आफूले गर्न चाहेका काम सहज रूपमा गर्न सक्छन । उनलाई सहयोग गर्ने मन्त्रीहरूको व्यवस्थ गरिएको छ । मन्त्रीहरू भनेका प्रधानमन्त्रीका सहयोगी मात्र भएका हुनाले अन्तिम निर्णय गर्ने अधिकार प्रधानमन्त्रीमै रहने भएपनि किन प्रधानमन्त्रीले विवादास्पद निर्णयहरू गर्दै आएका छन । ओली नेतृत्वको सरकारले हतार हतारमा हच्छावाका भरमा निर्णय गर्ने गरेको अनि फुर्सदमा पछुताउने काम गर्दै आएका नेपाली जनताले भोगेकै कुरा हुन । यातायात क्षेत्रमा रहेको सिन्डिकेट हटाएको भन्दै ठुला डंक पिटियो तर आजसम्म पनि सिन्डिकेट कायम रहेको छ । व्यक्तिगत रूपमा सञ्चालन गरिएका यातायातका सार्वजनिक सवारीका साधनहरूलाई समितिमार्फत सञ्चालन गर्न सरकारले मसिर मसान्तसम्मको समयसीमा दिएपनि त्यो निर्णयमा सरकार अडिग रहिरहन सक्ने फेरी उसले फागुन मसान्तसम्मको समयसीमा तोकिदिएको छ । त्यसैगरी संघीय प्रदेश र स्थानीय तहमा कर्मचारीहरूको समायोजन गर्ने निर्णय गरेर सरकारले हतार हतारमा अध्यादेश ल्यायो आखिरी त्यो अध्यादेशको पनि व्यापक आलोचना कर्मचारीहरूले गरिरहेका छन । विना छलफल र बहस संसदको अधिकारलाई समेत कटौती गरेर १०/१५ दिन अगाडि कर्मचारी समायोजन अध्यादेश ल्याइनुको आवश्यकता किन थियो ? श्रावण १० गते कञ्चनपुरकी निर्मला पन्तको बलात्कारपछि हत्या भयो आजसम्म अपराधीहरू पत्ता लगाउन सरकार असफल सावित भएको छ । सरकारका मन्त्रीहरूले अपराधीको पत्ता लागिसकेको भन्दै जनतालाई किन ढाँटिरहेका छन ? हच्छावाका भरमा अनुसन्धान गरि निर्दोष व्यक्तिलाई पक्राउ गरेर अपराध स्वीकार गर्न लगाउने प्रवतिले गर्दा ओली नेतृत्वको सरकारमाथि नै प्रश्न उठन थालेको छ । त्यसैले भन्न करै लाग्छ ओली सरकार आफनो धरातल हेर ।

जनकपुरको ऐतिहासिक पक्ष

रोशन जनकपुरी

जनकपुराधाम प्रथम दृष्टिमा एउटा मिथिकीय तीर्थस्थलको रूपमा प्रसिद्ध छ । रामायणकी नायिका र हिन्दुभक्तको निम्नि जगदजननीको रूपमा आराध्य सीता मिथिलाकी राजकुमारी र राजा शीरध्वजकी छोरी थिइन । मिथिलाका अन्तिम शासक कराल थिए । कराल जनकको पतन सम्भवतः इसापूर्व नवीं-दर्शाँ शताब्दीतिर भएको हो । त्यसपछिको करिब एकहजार वर्षसम्म मिथिलाको इतिहास अन्धकारमा देखिन्छ । बौद्ध जातकहरूमा आर्यावर्तको प्रथम बीसवटा जनपदहरूमा मिथिला र विदेहवंशको चर्चा भएपनि त्यो बज्जिमहासंघ भित्रको एक प्रतिष्ठित तर राजध्वज पतन भैसकेको रूपमा चर्चा गरिएको छ । बौद्ध जातक र अन्य पौराणिक ग्रन्थहरूमा कतै विदेहलाई देश र मिथिलालाई राजधानी र नगर समेत , त कतै मिथिलालाई देशको रूपमा समेत चर्चा गरिएको छ । तर अहिले यस बहसभन्दा भिन्न हामी जनकपुराधामको एतिहासिकतामा केन्द्रित हुनु उचित होनेछ ।

हुन त जनकपुरधाम बारे ऐतिहासिक साक्ष्यहरू न्युनतम एक हजार वर्षसम्मको पाइन्छ । तर आधुनिक जनकपुरधामको शुरूआत सत्राँ शताब्दीदेखि भएको हो । जतिबेला सुरक्षिशर दास जनकपुरधाम आए र अहिले जानकीमन्दिर भएको ठाउँमा एउटा नीमको रुखमुनि आफ्नो सधुकडी चिम्टा गाडे । त्यतिबेला त्यहाँ जड्गल थियो । तर ऐतिहासिक साक्ष्यहरूले जनक र जानकीसंग जोडिएको र घना जड्गलबीचको यो ठारै नजिकका क्षेत्रहरूमा परिचय रहेको थियो र सम्भवतः रामनवमीको सानोतिनो तिर्थालू जमघट समेत शुरू भैसकेको थियो । यसबारे विद्यापतिको भूपरिक्रमा ग्रन्थलाई साक्ष्य महत्पुर्ण छ । यस पुस्तकमा मैथिली भाषाका महाकवि विद्यापतिले विद्वतजनले जनकपुरलाई वैदेहहरूको 'पुर' नमानेको भनेका छन । विद्यापतिको भनार्इमा विद्वतजनले यस जनकपुरलाई वैदेहहरूको नगर स्वीकार नगरेपनि लोकजनले यसै जनकपुरलाई राजा जनकको राजधानी र तीर्थ मान्ने गरेको भाव उत्पन्न गराउँदछ । यसले अरू जे भनेपनि त्यतिबेला (चौधाँ शताब्दीको प्रारम्भ) जनकपुरको अस्तित्व रहेको र यसप्रति जनविश्वास त निश्चयतरूप मै प्रमाणित हुन्छ ।

जनकपुरधामबारे पहिलो ऐतिहासिक अभिलेख इन्धविधाता सेनले सन १७११मा रामचन्द्र मन्दिर (राममन्दिर)लाई कुशीवर्ती जग्गादान गरेको लिखत हो । यो लेखत हाल उपलब्ध छैन, तर यसबारे विभिन्न श्रोतहरूमा जल्लेख भएको पाइन्न ।

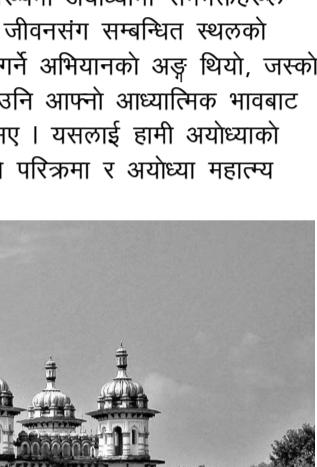
यसपछिको दोस्रो अभिलेख सन १७२७मा
मकवानपुरका राजा मानिकसेनले
रामदासलाई जानकीमन्दिरको महन्थ
घोषणा गरेको लेखत हो । रामदास
आधुनिक जनकपुरका संस्थापक
सुरकिशोर दासका चौथो पुस्तका शिष्य
थिए । यहाँ उल्लेखनीय के छ भने
रामदास जानकीमन्दिरका पहिलो महन्थ
हुन र उनिभन्दा पहिलेका सुरकिशोरदास
प्रयागदास र जनकवैदेही दासलाई सन्त
भनिएको छ ।

सन्त सुरकिशोर दासले जनकपुरको
खोजी गरेको सम्बन्धमा अनेक कथाहरू
प्रचलित छन्। जस्मा आफूलाई सीताको
पिताको भावमा तन्मय रहेको सुरकिशोर
दासलाई सीताले आफ्नो मुर्ति भेटिने

थाले । रामले वनगमन गरेको विस्त्रय पर्वत खोजियो, चित्रकूट खोजियो भने अयोध्या रामको जन्मस्थलको रूपमा पहिलेदेखि नै परिचित थियो । रामलाई पूजनीय देवको रूपमा स्थापित गर्ने श्रेय स्वामी रामानन्दलाई छ । उनले रामानुजी परम्परामा लक्ष्मी र विष्णु प्रधान रहेको श्रीसम्प्रदायभन्दा भिन्न आफ्नो छुट्टै सम्प्रदाय चलाए, जसले रामलाई आराध्यदेव मान्यो । रामानन्दी सम्प्रदायमा जातिभेद थिएन । भनिन्छ दुनियाँलाई सुनाउने उद्देश्यले स्वामी रामानन्दले रुखमा चडेर नारा दिए – जात पात पूछे नहि कोई, हरिको भजे सो हरिका होई । संसारबाट विरक्त वैराग्यलाई ग्रहण गरेको स्वामी रामानन्दका प्रथम बाहजना

दमनको कारण त्यहाँबाट पलायन हुँ
बाध्य भएका थिए ।

सत्रौं शताब्दीमै गोस्वामी तुलसीदासको
 रामचरित मानसले राम र सीताको
 कथालाई व्यापक विस्तार दियो र
 सीतालाई छोरी भावमा मानेर आराधना
 गर्ने रसिक सम्प्रदायका अनुयायी
 सुरकिशोर दास सीताको माइती मिथिला
 खोज्वै जनकपुर आएका हुन । सुरकिशोर
 दासले जनकपुर खोजी गर्ने प्रेरणा
 निश्चितरूपमा अयोध्यामा रामभक्तहरूले
 रामका जीवनसंग सम्बन्धित स्थलको
 खोजी गर्ने अभियानको अङ्ग थियो, जस्को
 निर्मि उनि आफ्नो आध्यात्मिक भावबाट
 प्रेरित भए । यसलाई हामी अयोध्याको
 तेहकोसे परिक्रमा र अयोध्या महात्म्य

पारिएको थियो । त्यस्तै सम्भव छ
 धनुभङ्गको बेला धनुषको एउटा भाग
 आकाशतिर स्वर्गमा र अर्को भाग
 उडेर जनकपुरभन्दा बाह माइल उत्तर
 धनुषाधाममा खसेको कथा फैलाउने श्रेय
 यसै पुस्तकलाई जान्छ । यस पुस्तकले
 हालको जानकीमन्दिरलाई जनक दरबार
 र यस्को अगाडी ठूलो मैदान भएको
 र त्यहाँ शिवधनुष राखिएको थियो
 भनेर भनेको छ । त्यस्तै शिवधनुष
 प्रदर्शनी स्थलमा ल्याउनुभन्दा अगाडी
 धनुषसागरमा राखिएको र त्यहाँबाट
 प्रदर्शनीस्थलसम्म ल्याइएको भनिएको
 छ । यस पुस्तकमा धनुषाधाम्मा बाघ,
 भालू, हाती, गैंडा, अर्ना आदि घुम्ने
 गरेकोले धनुषाधाम जाँदा सावधानीपूर्वक
 जान सचेत गराइएको छ । त्यस्तै यस
 पुस्तकले गिरिजास्थान(सीताले फुल
 टिपेर गिरिजाको पूजा गर्ने ठाडै, हाल
 यो भारतको मधुबनीजिल्लामा पर्छ), र
 बिसौल (केहीको मतमा विश्वामित्रको
 आश्रम, जनकपुरको लोकप्रिय पन्थादिने
 परिक्रमाको अन्तमा बिसाउने ठाडै, हाल
 भारत मधुबनी जिल्लामा पर्छ)बारे पनि
 चर्चा गरिएको छ ।

ठाउँ नै आफ्नो माइती अर्थात जनकपुर हुने कुरा सपनामा भनेर जनकपुर जान प्रेरित गरेको कथा बढी लोकप्रिय छ । तर ऐतिहासिक साक्ष्यहरूको आलोकमा के देखिन्छ भने हालको जनकपुरदेखि सितामढीको क्षेत्र मिथिला र जनकपुर वैदेहको नगरी (केही ठाउँमा जानकी जन्मभूमि भनिएको छ)को रूपमा परिचय तर दुर्गम वन्य क्षेत्र रहेको देखिन्छ । सुरकिशोर दास रसिक सम्प्रदायका साधु थिए, जो सीताको भक्तिमा आध्यात्मिकरूपमा लीन थिए । र यसले नै उनलाई मिथिला क्षेत्र र जनकपुर आउन प्रेरित गन्यो । उनी जनकपुर आउन प्रेरित गर्ने कारणहरूको खोजी गर्दा रसिक सम्प्रदाय र जनकपुरको सम्बन्धबाटे थोरै चर्चा गर्न साञ्चरिक तै द्वे छ ।

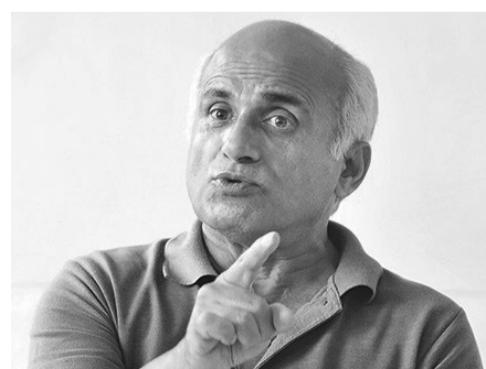
ऐतिहासिक श्रोतहरूका अनुसार सोहाई-
सत्रहाँ शताब्दीमा गंगाको मैदानी क्षेत्रमा
राम त्रिदेव (ब्रह्मा, विष्णु र महेश) मध्ये
विष्णुको अवतारको रूपमा स्थापित भैसके
पछि रामभक्त साधुहरूले रामको जीवनसंग
सम्बन्धित शथलहरूको खोजी गर्न अभियान

शिष्यहरूमा अनन्तानन्द, भावानन्द, सेन,
धाना, नाभादास, नरहर्यानन्द, सुखानन्द,
कबीर, रैदास, सुरसुरानन्द, सुरसुरी र
पद्मावती थिए। यसमध्ये कबीर र रैदासले
निर्गुण रामलाई मानेर आ-आप्नो पन्थ
विकास गरे भने अन्य शिष्यहरू साकार
रामका अनुयायी थिए। यिनै मध्येको
एक नाभादासको एक शिष्य अग्रदास
(अग्रअली, अग्रस्वामी)ले सत्रीं शताब्दीमा
मध्यप्रदेशको रैवासा स्थानमा गएर रसिक
सम्प्रदायको विकास गरे। कृष्ण परम्परामा
राधालाई मूर्ख्य मानेर विभिन्न सम्प्रदाय
विकसित भएजस्तै अग्रदासले सीतालाई
सर्वोच्च मानेर रसिक सम्प्रदायको मत
विकास गरे। यस सम्प्रदायमा सीता प्रति
साख्य (सखि)भाव राखेर श्रृङ्खालिक भावमा
समेत आराधना गरिन्छ। यिनै अग्रदासको
शिष्य परम्परामा एक किल्हस्वामीका प्रपोत्र
शिष्य थिए सुरकिशोर दास। सुरकिशोर
दास भारतको मध्यप्रदेश प्रान्तको लोहागढ
भन्ने गाउँमा एउटा मन्दिरमा पुजारी
थिए। जो त्यतिबेला मुगल शासक
और उन्हेको धार्मिक असहिष्णुता र

नामक ग्रन्थसंग जनकपुरमा पन्थदिने
परिक्रमा र मिथिला महात्म्य ग्रन्थलाई
तुलना गर्न सक्दछौं ।

बाहिरी दुनियाँको निप्ति जनकपुरधे
सत्रौं शताब्दीसम्म अल्पपरिचित थिए ।
सुरक्षिशोर दास र उनका शिष्यहरूले
भारतको अयोध्या, मध्यप्रदेश र
उत्तरप्रदेशको विभिन्न ठाउँमा गएर
जनकपुरको प्रचार गरे । जनकपुरलाई
पहिलोपटक व्यापकरूपमा प्रचारित
गर्न श्रेय अयोध्याबाट प्रकाशित 'श्री
महाराजा चरित्र' नामक पुस्तकलाई
जान्छ । सन १८०५मा लेखन सम्पन्न
भएको यस पुस्तकको रचनाकार अयोध्या
बारास्थानका सन्त रघुनाथ दास थिए ।
यस पुस्तकमा जनकपुरका प्रायः सबै
महत्वपूर्ण मन्दिर र पोखरीहरूको
उल्लेख छ । यसमा जानकीमन्दिर,
रामचन्द्र मन्दिर, जनकमन्दिर, रत्नसागर
गंगासागर, अरगजा, धनुषासर, दशरथ
कुण्ड, लक्ष्मण कुण्ड, आदिको चर्चा
छ । यस पुस्तकले अरगजा वा अङ्गराग
सरको चर्चा महत्वपूर्ण रूपमा गरेको

डा. केसीले दिए १६ औं
सत्याग्रह सुरु गर्न चेतावनी

काठमाडौं / चिकित्साशास्त्र अध्ययन संस्थान
आइओएमका प्रा.डा. गोविन्द केसीले विगतको
सम्पूर्णताअनुसार चिकित्सा शिक्षा विधेयक आगामी
१७ पुसअघि पारित नभएर अनशन थाल्ने चेतावनी
दिएका छन् । बुधबार विज्ञप्ति जारी गर्दै केसीले
विधेयक ६ दिनभित्र संसदबाट पारित नगरे ९६अँ
सहायाइ सर्क गर्ने घोषणा गरेका छन् ।

उनले सम्पूर्ण त्रिमासी विषयों का अध्ययन किया। उनकी शिक्षा का उत्तम उद्देश्य ज्ञान का प्रशिक्षण था। उनकी शिक्षा का उत्तम उद्देश्य ज्ञान का प्रशिक्षण था। उनकी शिक्षा का उत्तम उद्देश्य ज्ञान का प्रशिक्षण था।

चिकित्सा शिक्षा विधेयकलाई लिएर
मेडिकल माफियाको स्वार्थपूर्तिका लागि विगतको
सम्भौतामाथि संसदीय समितिसा चलखेल भइरहेको

तपाईंका पनि परिवार छन्,
अश्लील, अशिष्ट, अभद्र, अमर्यादित,
सामाग्री कहीकतै पोष्ट, प्रकाशत, प्रशारण,

सभ्यताको परिचय दिइँ

नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरण (NTA)

श्रीकृष्ण भवन, कमलाडी, काठमाडौं।

पो.ब.नं. ९७५४, फोन : ४२५५४७४, ४२५६०५४

जनप्रतिनिधिले जनताको भावना अनुरूप काम गर्नुपर्छ

रामकुमार शर्मा

सांसदले आफनो निर्वाचन क्षेत्रमा जनताको प्रतिनिधि भएको नाताले विकासका लागि जनताको अनेक माग छन्। प्रतिनिधिहरूले निर्वाचनका बेलामा जनतालाई कमिटमेट पनि गरेका हुन्छन्। त्यसैले प्रतिनिधिहरूले संसदमा ठूलो माग गरेका थिए कि जनताका कार्यक्रम कुराहरू जहाँ सरकारको आँखा पुग्दैन ती कुराहरू गर्न आउनुपर्छ। हामी मार्फत विकास निर्माणका कामहरू जानुपर्छ भन्ने माग थिए। नेपाल सरकारको अर्थ मन्त्रालयबाट विगतमन्दा अहिले फरक ढाङ्गे परियोजनाहरू गएको छ। विगतमा स्थानीय सरकार थिएन, सांसदमार्फत परियोजनाहरू जारीयो, तर पनि दुरुस्थियो हुने र भ्रष्टाचार हुन्थ्यो। विगतमा वितरणमुखी प्रकारको थिए। ती सबै कुरालाई मध्यनजर गरी अर्थमन्त्रीले सांसदहरू नीति निर्माण तहमा काम गर्नुपर्छ भन्ने मान्यता राख्नुभएको छ। त्यसकारण नीति निर्माण ताउँमा सांसदहरू रहने विकास निर्माणका कामहरू स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकारले गर्नुपर्छ भन्ने अर्थमन्त्रीले नीति बनाउनुभयो। तर, सांसदहरूलाई के आयो भन्ने अहिलेका अर्थमन्त्रीले सांसदहरूमाथि विश्वास गर्नुभएन, त्यसकारण सांसदहरूका लागि विकास कोष हुनुपर्छ भन्ने जोडवारा माग भइसकेपछि नेपाल सरकारबाट एउटा नियमावली बन्न्यो। त्यो नियमावलीबाट सांसदहरूका लागि पनि चार करोड रुपैयाँ छुट्याइयो।

नियमावलीमा दुईटा कुरा भनिएको छ, एउटा परामर्श समिति। परामर्श समितिमा स्थानीय निकायबाट जितेको, त्यसैगरी प्रदेशका निर्वाचित सांसद, समानुपातिक सांसद, प्रतिनिधिसभाका निर्वाचित सांसद र संघीय संसदका दुवै सांसद गरेर बनाइएको छ। त्यहाँ प्रतिनिधिहरूले जनताका कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्ने। त्यसै, स्थानीय तहमा त्यहाँका सरकारले कार्यक्रमहरू घोषणा गर्दा करिपय कार्यक्रमहरू जो पैसा अपुगका कारण हुनसकेन या थप पैसा चाहिने हो त्यस्ता कार्यक्रमहरू पनि त्यहाँ समावेश गर्ने र त्यसलाई सन्दर्भको रूपमा लिने।

त्यसै अर्को समिति हो निर्देशक समिति। त्यो समितिमा को-को बस्ने, के कस्ता काम हुने भनेर पनि नियमावलीमा व्यवस्था गरेको छ। त्यसमा सम्बन्धित क्षेत्रबाट जितेको, जो संघीय सांसद संयोजक हुने, प्रतिनिधिसभाका समानुपातिक सांसद र राष्ट्रिय सभाका सदस्यले देशभरिए। एउटा योजना पाउने र उनीहरूले रोजेको ताउँमा सांसदस्य हुने भन्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। त्यसरी नै अहिले चार करोड रुपैयाँ कार्यक्रमको नाममा व्यवस्था गरेको छ।

देशभरिए समानुपातिक सांसद जो प्रतिनिधिसभा वा प्रदेशसभाका छन्, उनीहरूको मनमा ठूलो चोट पुगेको छ। अहिले नियमावलीले गरेको व्यवस्था एउटै संसदमा रहेका सांसदहरूको समान अधिकार कायम गर्नेमा यसले विभेद गरेको छ। दोस्रो कुरा, जुन तरिकाले अहिले निर्णयहरू भइरहेको छ, त्यो नियमावली संविधानको विपरीत छ। स्थानीय पूर्वाधार विकास साफेदारी कार्यक्रमका लागि जुन चार करोड छुट्याएको छ त्यसको मर्म र भवनाको प्रतिकूल छ।

महोत्तरी निर्वाचन क्षेत्र नं. ३ मा व्यापक रूपमा संसदीय विकास कोषको दुरुस्थियो भएको छ। त्यहाँ गम्भीर प्रकारले विभेद, अन्याय भएको, अपारदर्शी प्रकारले काम गरेको वा एकलौटी ढाङ्गे भएको छ। जसरी परामर्श समिति र निर्देशक समिति बनाइएको छ र दुइटै समितिको काम कर्तव्य र अधिकारको बारेमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। परामर्श समितिमा महोत्तरी क्षेत्र नं. ३ को बैठक भयो। बैठकमा सबैले आआफ्ना कार्यक्रमहरू राख्नुपर्ने थिए। तर, त्यहाँ त राजपाको

राज जस्तो छ। त्यहाँ स्थानीय तह, प्रदेशसभा र प्रतिनिधिसभाबाट राजपाकै बढी सिट छ। त्यहाँ फरक पार्टी नेकपाको तर्फबाट प्रतिनिधिसभा सदस्य इन्दु शर्मा र प्रदेशसभाबाट फोरमका एक जना छन्। परामर्श समितिमा सबैले आआफ्ना तर्फबाट समस्याहरू राख्ने हो। यसले निर्णय त गर्ने होइन। यहाँ त देखियो भन्ने छलफल नै हुन सकेन। त्यहाँ त राजपाकै बहुमत भएको र अधिक नै संयोजक भएकोले अन्य सदस्यहरूले केही बोलेनन वा संयोजकले त्यस्तो वातावरण नै बनाएन। त्यहाँ नेकपा सांसद इन्दु शर्माले आफ्ना कार्यक्रमहरू प्राथमिकताका साथ राखिन। मुख्यतया सांसद शर्माले त्यस क्षेत्रमा किसानहरूको बाहुल्यता भएको ताउँमा सिंचाइका लागि दुई कोरेडको कार्यक्रम प्रस्तुत गरिन। तर, परामर्श समितिका संयोजकले सांसद शर्माको सुझाव सुन्न नै चाहेन। त्यसबारे छलफल गर्ने वातावरण नै बनाइएन। सांसद शर्माको माग थिए कि हाम्रा कुराहरू नोट गरियो। किनकि जनताको सूचना पाउने जुन अधिकार छ त्यसको पनि सदुप्रयोग गर्न सकिएन। जनताको चाहनाअनुसार सिंचाइ, सडक, शिक्षा, खानेपानी, सरसफाई लगायतका बारेमा प्रतिनिधिले के गयो भन्ने हुन्छ। उनले यी कार्यक्रमहरू ठोस रूपमा राखेको थिइन। यहाँ त छलफल गर्ने हो, त्यसपछि निर्देशक समितिमा जाए। छलफल गरेर सहमति गर्ने र सहमति निर्भयनपछि निर्वाचित सांसदले आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्ने हो। त्यो त बाधात्मक स्थिति हो। तर, त्यहाँ मान्युटिङ गर्न नै चाहेन र षडयन्त्र गरेर टिँडे। त्यसपछि पूर्वसंयोजक महन्थ ठाकुरले बैठक बोलाउन चाहेन। उनले बिल्कुल एकलौटी र कानूनविपरीत काम गरेका छन्। त्यो एकदम गैरलोकतान्त्रिक तरिका गरेको भन्ने हाम्रो निर्णयको छ।

महन्थ ठाकुरले पूरै गैरलोकतान्त्रिक, गैरकानूनी र नियमावलीको मूल मर्म र भावनाको विपरीत गरेर जसरी गरेर त्यो चोरीछिपी नै हो। उनले कसैको कुरा नै नराखी आफ्नो गोजीबाट त्याएको एकदम गैरलोकतान्त्रिक तरिका गरेको भन्ने हाम्रो निर्णयको छ।

इन्दु शर्माबाट प्रस्तुत एउटा पनि कार्यक्रम रजिस्टर्डमा नोट भएन। त्यसैले, सांसद शर्माले चारबुँदे नोटअफ डिसेन्ट लेखिन। सांसद शर्माले नेकपाको तर्फबाट प्रतिनिधिसभा सदस्य इन्दु शर्मा र प्रदेशसभाबाट फोरमका एक जना छन्। परामर्श समितिमा सबैले आआफ्ना तर्फबाट समस्याहरू राख्ने हो। यसले निर्णय त गर्ने होइन। यहाँ त देखियो भन्ने छलफल नै हुन सकेन। त्यहाँ त राजपाकै बहुमत भएको र अधिक नै संयोजक भएकोले अन्य सदस्यहरूले केही बोलेनन वा संयोजकले त्यस्तो वातावरण नै बनाएन। त्यहाँ नेकपा सांसद इन्दु शर्माले आफ्ना कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गरिन। तर, परामर्श समितिका संयोजकले सांसद शर्माको चाहनाअनुसार सिंचाइ, सडक, शिक्षा, खानेपानी, सरसफाई लगायतका बारेमा प्रतिनिधिले के गयो भन्ने हुन्छ। उनले यी कार्यक्रमहरू ठोस रूपमा राखेको थिइन। यहाँ त छलफल गर्ने हो, त्यसपछि निर्देशक समितिमा जाए। छलफल गरेर सहमति गर्ने र सहमति निर्भयनपछि निर्वाचित सांसदले आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्ने हो। त्यो त बाधात्मक स्थिति हो। तर, त्यहाँ मान्युटिङ गर्न नै चाहेन र षडयन्त्र गरेर टिँडे। त्यसपछि पूर्वसंयोजक महन्थ ठाकुरले बैठक बोलाउन चाहेन। उनले बिल्कुल एकलौटी र कानूनविपरीत काम गरेका छन्। त्यो एकदम गैरलोकतान्त्रिक तरिका गरेको भन्ने हाम्रो निर्णयको छ।

महन्थ ठाकुरले ल्याएको कार्यक्रमहरू सुझाव दिएको छ। उनले राजपाकै बहुमत भएको र अधिकारीक भित्र नै राजपाकै बहुमत भएको छ। त्यसपछि निर्देशक समितिमा जाए। छलफल गरेर सहमति गर्ने र सहमति निर्भयनपछि निर्वाचित सांसदले आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्ने हो। त्यो त बाधात्मक स्थिति हो। तर, त्यहाँ मान्युटिङ गर्न नै चाहेन र षडयन्त्र गरेर टिँडे। त्यसपछि पूर्वसंयोजक महन्थ ठाकुरले बैठक बोलाउन चाहेन। उनले बिल्कुल एकलौटी र कानूनविपरीत काम गरेका छन्। त्यो एकदम गैरलोकतान्त्रिक तरिका गरेको भन्ने हाम्रो निर्णयको छ।

ओडिआई र टि-२० सिरिज खेल्ने

आगामी महिना नेपाली राष्ट्रिय क्रिकेट टिमले युएई विरुद्ध एकदिवसीय र टी-२० क्रिकेट श्रृंखलाका खेले तयारी गरेको छ। संयुक्त अरब इमिरेट्स (युएई) मा हुने खेलमा नेपालले समान ३-३ खेलको एकदिवसीय र टी-२० श्रृंखला खेल्ने छ। जसका लागि आईसीसी समक्ष युएई र नेपालले संयुक्त रूपमा माघ दोस्रो साताको मिती प्रस्तावित गरेका छन्।

नेपालले गत वर्ष जिम्बाब्वे भएको एकदिवसीय विश्वकप छनोटको दौरान

शिर्ष ८ मा रहेको चारवर्षका लागि एकदिवसीय मान्यता पाएको थिए। त्यसयता नेपालको यो चौथो एकदिवसीय खेल हो। युएई विरुद्ध भने नेपालको यो दोस्रो एकदिवसीय भिडन्त हो। प्रस्तावित मितीलाई आईसीसीले स्ट्रीक्रिती दिए ११ देखि १४ माघ सम्म एकदिवसीय सिरिज हुने छ। त्यसै १७ देखि २० माघ सम्म ३ खेलको टी-२० सिरिज युएईमा खेलिने छ।

नेपाल क्रिकेट संघ क्यानको निलम्बन जारी रहेकाले सिरिजका लागि आबश्यक सहयोग आईसीसीले गरेको छ। पहिलो गैरकानूनी तरिकाले रेकर्ड नै नगर्ने र दोस्रो नियमावलीमा पनि त्रुटि छ। त्यसकारण हामी संसदमध्ये यसलाई भण्डाफोर गर्ने, प्रधानमन्त्रीमा डेलिगेशन दिने योजनामा हामी छौं। किनकि यो महोत्तरी निर्वाचन क्षेत्र नं. ३ को मात्र समस्या छैन, देशभरिकै यसै समस्या होला। यसप्रकारले निर्वाचित सांसदहरूले समानुपातिक सांसदहरूले विषय बनाउनुपर्याप्त थिए।

तेस्रो पटक आयोजना मिति सर्न लागेको आठौं राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगिता उद्घाटन हुने नेपालगञ

एंगीन खबर

चलचित्रको माध्यमबाट विकृति, विसंगतिलाई हटाउनु पर्छ

वेदप्रसाद मुर्त्तल, निर्देशक

● नदेखिएको जात कस्तो चलचित्र हो ?

अन्तर्राजातिय विवाह पछि आफु र आफनो प्रेमको सफलतासाँग सामाजिक रूपान्तरणा लाग्दा भोगेको, देखेको बास्तविक कथा उठान गर्ने प्रयास गरेको छु यो चलचित्रमा । यो चलचित्रले समाजमा भएको तमाम पिछिएको र विभेदमा पर्ने समुदाय वीचको अन्तरलाई एउटा चेतना र संघर्ष वास्तविक पवित्र प्रेम वीच समाजको दृष्टिकोण प्रस्तुताने जमर्को गर्ने खालको चलचित्र हो ।

● तयारी कर्तो भइरहेको छ ?

० तयारी अन्तिम अवस्थामा पुगेको छ । गहन विषय बस्तु भएको कारण गृहकार्यमा बढी समय खर्च भो । अब प्राय सबै काम लगभग सकिएको छ, केही कलाकारको छानौट बाँकी छ । सम्भवत माघको पहिलो साताबाट हामी छायांकनमा जान्छौ ।

● तर्पाईको कथा छनौट जिन्न हुनुको कारण ?

चलचित्रका लागि मायाँप्रेमका कथाहरू धैरै हुन सक्छ । जुन विषयमा चलचित्र बनाइ रहेका छन । मिहेन्त र खर्च गरिसकेपछि आफुले बनाएको चलचित्रले समाजमा एउटा सन्देश

प्रबाह गरास भन्ने मेरो मान्यता छ । यो भन्दा पाहिले पनि मैले चलचित्र भन्ना लेख्न, निर्देशन गरेको थिए । जस्ता युवा जमातमा देखिएको लाग्यौषध दुर्बेशनीको कुलतमा फस्नाले के कस्ता दुर्घटनाहरू घटन सक्छ भन्ने विषयलाई उठान गरेका थिए । त्यसै गरी नायक निखिल उप्रेतीले अभिनय गरेको चलचित्र 'इन्काउन्टर अफिसर' निर्देशन गरेको थिए जुन चलचित्र व्यवसायी रूपले पनि सफल मानिएको थियो ।

● अहिले आएर जातित्वको कुरा अठाउँदा सान्दर्भिक होला र ?

हामी मुख्ले त भन्छौं छुवाहुत र सानो, दूलो जातको अन्त्य भैसक्यो । तर समाजमा त्यसको प्रभाव छैदै । दैनिक जसो धारा, पधेरो छुएको मन्दिरमा सानो जाति गएको बहानामा दलित भनिएकाहरूलाई कुट पिट गर्निमात्र नभएर मलमुत्र खुवाउने जस्ता घटनाहरूको समाचार पढन सुन्नमा आईरन्छ । मान्छे शिक्षित भएरमात्र हुदैन समाजप्रति हेर्ने दृष्टिकोणमा पनि परिवर्तन आउनु पर्छ । पवित्र प्रेमको बन्दनमा सामाजिक मान्यता भित्र नदेखिएको जाति चलचित्रले समाजमा द्वापारका अवधिकारी समस्याको अन्त्य र संघर्षशिल युवा माझ सकारात्मक

पृथक विषयवस्तुमा चलचित्र बनाउन रुचाउने युवा निर्देशक बेटप्रासाद मुर्त्तलले समाजमा जातिय बिसेटको पक्षमा आवाज अठाउँ आएका छन् । जीवनता अन्तरजातिय विवाह पछि आफु र आफनो प्रेमको सफलतासँगै सामाजिक रूपान्तरणा लादावा लोजेको, देखेको बास्तविक कथा हो 'नदेखिएको जातु । चलचित्र 'मुर्त्तलाई बाल कलाकारको रूपमा अलिनय यात्रा शुरू गरेका बेदप्रासाद मुर्त्तल अदिले युवा निर्देशकको पडतीका त्रिसरकोका छन् । देराली नायक सार्हु इलामले जरेको नाटक 'बिदाई' निर्देशन गरेर कलाकारबाट निर्देशन बिधाना हात हालेका मुर्त्तलले २०६० तरिका डिपियो चलचित्र कर्म, निषणाको लेखन, निर्देशन गरेका थिए । चलचित्र बुलेट, कुर्बान, संजोग, ईन्काउन्टर अफिसर जस्ता सफल चलचित्र निर्देशन गरिएको मुर्त्तलसँग गरेको सक्षित कुराकानी :

सन्देश प्रबाह गर्न कोशेदुङ्गा सावित हुने कुरामा हामी विश्वस्त छौं । त्यसैले 'नदेखिएको जात' बनाउने निस्कर्षमा पुगेको हो ।

● नारी संवेदनामा आधारित संजोगको बारेमा के भन्नु हुन्छ ?

यो चलचित्र पनि गहन विषयवस्तुमा आधारित थियो । 'संजोग' नारी संवेदनामा आधारित चलचित्र भएकोले सबैले मनपराईदिनु भो । यही चलचित्रबाट विभिन्न अवार्ड पाउन सफल पनि भए । चलचित्र बनाउदा क्षणिक मनोरञ्जनको लागिमात्र नभएर जुनसुकै विषय बोकेको चलचित्र होस त्यसले समाजमा केही न केही सन्देश दिनु पर्छ भन्ने मेरो मान्यता रहिआएको छ । हाम्रो समाज नकारात्मक सोचबाट ग्रस्त छ त्यसैले चलचित्रको माध्येमबाट समाजका विकृति, विसंगतिलाई बिस्तारै किनारा लगाउँदै जानु पर्छ । मैले बनाउने चलचित्रका विषयवस्तु समाजमा व्याप्त नकारात्मक कुरालाई कसरी सकारात्मक सोच तर्फ मोडन सकिन्छ भन्ने खालको हुनेछ । भनिन्छ नि चलचित्र समाजको एना हो, दुई घण्टाको चलचित्रले धेरै कुरा सिकाउँछ । तर, हामीले चलचित्रले भन्न खोजेको कुरालाई कसरी ग्रहण गर्न भन्नेमा भर पर्छ ।

प्रेम संसारको मुहूर्त

सोनी फिल्मको व्यानरमा निर्माण हुन लागेको फिल्म प्रेम संसारको मुहूर्त गरिएको छ । सामाजिक प्रेम कथामा बन्न लागेको फिल्म प्रेम संसारको भद्रकाली मन्दिरमा बुधबार मुहूर्त गरिएको हो ।

चलचित्रको मुहूर्त सर्टिको निर्देशन सोभित बस्नेतले गरेका थिए भने कल्याप उत्तम केसी, क्यामरा स्विच अन रवि कार्किले गरेका थिए । कलाकार प्रेम सोनी, मोनिका दाहाल र आयुष्मा कार्किले मुहूर्त सट दिएका थिए । पुस १२ गतेदेखि छायांकन सुरु हुने फिल्मलाई प्रेमबहादुर सुनार र कमल सुनारले निर्माण गर्न लागेको हुन ।

राम गौतमले निर्देशन गर्न लागेको फिल्ममा अर्जुन

पोखरेल र बिबी अनुरागीले संगीत गर्नेछन् । फिल्ममा प्रेम सोनीको कथा, शंकर महर्जनको द्वन्द्व, रामचन्द्र गौतमको पटकथा/संवाद रहनेछ ।

'नाटयेश्वर म्युजिक अवार्ड' हुने

बनेपामा हुने 'नाटयेश्वर म्युजिक अवार्ड' २०७५मा लोकदोहोरी गायक शिवनारायण जोशी लाइफ टाइम एविमेन्ट अवार्डबाट सम्मानित हुँदै छन् । त्यसैले, महजोडीले 'नाटयेश्वर दीर्घ कलाकारिता सम्मान' पाउँदै छन् ।

अवार्ड वितरण कार्यक्रम १२ माघमा बनेपामा हुँदै छ । यसअघि १३ पुसमा हुने भनिएको अवार्ड एक महिना सारिएको आयोजकले पत्रकार सम्मेलन गरी जानकारी दिएका छन् । अवार्डका लागि उत्कृष्ट पाँच मनोनयन सार्वजनिक भइसकेको छ ।

अवार्ड समारोहमा तामाड सेलो, म्हेन्दोमाया, लोकदोहोरी, आधुनिक र पप विधा समेटिएका छन् । कुल ४४ विधामा दिइने अवार्डमा प्रदेश र राष्ट्रिय स्तरका कलाकारलाई समावेश गरिने जानाइएको छ । सो अवसरमा नाटयेश्वर दशक सम्मान वसुन्धरा भुसाल, नाटयेश्वररत्न सम्मान रामचन्द्र कोइराला, उत्तम केसी, भुवन चन्द्र, चैत्यदेवी सिंह, जीवन परानुली, गायिका रमिला न्योपानेलाई प्रदान गरिएदै छ ।

कपारेट

ग्लोबल आइएमई बैंक र नेसनल हस्पिटलबीच सहकार्य

ग्लोबल आइएमई बैंकका सेवाग्राहीले नेपाल नेसनल हस्पिटलको सेवासुविधामा विशेष छुट पाउने भएका छन् । बैंक र अस्पतालबीच बुधबार सोसम्बन्धी सहमतिपत्रमा हस्ताक्षर भएको हो । बैंकले आफना ग्राहकलाई स्वदेशमे गुणस्तरीय उपचारमा सहुलियत दिने उद्देश्यले अस्पतालसँग द्विपक्षीय सम्झौता गरेको हो ।

बैंकका कार्ड बिक्रीवितरण तथा प्रवर्द्धन विभाग प्रमुख रवीन्द्र ढकाल र हस्पिटलका बजार व्यवस्थापन प्रबन्धक श्रुति राणाले सोसम्बन्धी सहमतिपत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् । ग्लोबल आइएमई बैंकले आफना सेवाग्राहीलाई बैंकिङ सेवाका अतिरिक्त अन्य सुविधासमेत प्रदान गर्ने उद्देश्यले विभिन्न संस्थासँग समन्वय गरी यस्ता योजना ल्याइरहेको छ । सम्झौतापश्चात बैंकका डेबिट, क्रेडिट तथा प्रिमिलेज कार्ड लिएका ग्राहक तथा बैंकका कर्मचारीले अस्पतालका विभिन्न सेवामा १५ प्रतिशतसम्म छुट पाउनेछन् ।

बैंकले सबै क्षेत्र र वर्गसम्म बैंकिङ सेवाको पहुँच पुऱ्याउने उद्देश्यले हाल १ सय ३३ शाखा, १ सय ४९ एटिएम, ७ एक्सटेन्सन काउन्टर, १४ राजस्व संकलन काउन्टर, १ सय १२ शाखाहरित बैंकिङ सेवा तथा देशभावित तीनांग सेवा प्रदान गर्ने आएको छ ।

एनाइसी एसियाको 'साथी' सञ्चालनमा

एनआइसी एसिया बैंकले ग्राहकलाई थप सुविधा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले सामाजिक सञ्जाल फेसबुकअन्तर्गत 'साथी' नामक च्याटबुट सञ्चालन गरेको छ । मंगलबारदेखि सञ्चालित उक्त च्याटबुटमार्फत बैंकका ग्राहकले आफनो जिज्ञासाको आधिकारिक जवाफ प्राप्त गर्ने सकेनेछन् । यस कार्यले डिजिटल बैंकिङको विकासमा थप उचाइ प्राप्त गर्ने विश्वास बैंकको छ । हाल बैंकले देशभर २ सय ७० शाखा, २ सय ८७ एटिएम, ३७ एक्सटेन्सन काउन्टर एवं २० शाखाहरित बैंकिङ एकाइमार्फत वित्तीय सेवा प्रदान गर्ने आएको छ ।

आइएमईको १ लाख विजेन्टलाई

रेमिट्चान्स सेवाप्रदायक कम्पनी आइएमईले चाडपर्वका अवसरमा सञ्चालन गरेको 'दसैमा २० लाख' योजनाअन्तर्गत दोस्रो महिनाको विजेता घोषणा गरेको छ । योजनाअन्तर्गत रियामार्फत अभिरिकाबाट नेपालमा आइएमई गरेका विजेन्द्र थापा 'ल्यकी ड्रॉबाट दोस्रो महिनाको विजेता घोषित भएका हुन् । उनले १ लाख रुपैयाँ पुरस्कार प्राप्त गरे ।

आइएमई केन्द्रीय कार्यालय पानीपोखरीमा हालै आयोजित पुर

